

A Montessori Dictionary

พจนานุกรมมอนเตสซอริ

Absorbent Mind จิตซึมซับ: จิตสามารถซึมซับความรู้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย มอนเตสซอริกล่าวว่าเด็กแรกเกิดถึงหกปีมี “จิตซึมซับ”

Adaptation การปรับตัว: เมื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดด้านจิตซึมซับ (Haines, 1993) การปรับตัวคือพลังพิเศษของเด็กเล็กจึงอาจเรียกว่าพลังการปรับตัว พลังนี้คือกระบวนการที่เด็กเล็กซึมซับวัฒนธรรมตามกาลเวลาและสถานที่ของเด็ก รับเจตคติ ประเพณี ความ ฝึฝืนและทัศนคติจากสังคม แต่เพียงเด็กอาศัยอยู่กับสังคมนั้น

Analysis of Movement การวิเคราะห์การเคลื่อนไหว: เทคนิควิธีหนึ่งที่ใช้โดยครูมอนเตสซอริ- เมื่อผู้ใหญ่สาธิตการเคลื่อนไหวที่ซับซ้อนแก่เด็กจะแยกส่วนการเคลื่อนไหวและแสดงทีละขั้นตอน อย่างช้าๆและแม่นยำ การกระทำนั้นจึงเป็นลำดับการเคลื่อนไหวที่ง่ายและให้โอกาสเด็กทำสำเร็จมากขึ้น เมื่อ “เด็กได้ใช้การเคลื่อนไหวนั้นอย่างเสรี”(Montessori, 1966, p. 108)

Children’s House บ้านเด็ก: ในภาษาอิตาลี *Casa de Bambini* คาซา ดี เบมบีนิ เป็นสถานที่สำหรับเด็ก อายุ ๓ ถึง ๖ ปีอยู่อาศัยและเจริญเติบโต มีทุกสิ่งที่เป็นต่อพัฒนาการสูงสุดของมนุษย์รวมทั้งความปลอดภัยและมั่นคงของสิ่งแวดล้อม

Classification การจัดแบ่งประเภท: จัดกลุ่ม จัดสรร จำแนก – เป็นปกติที่ เด็กเล็กชอบทำการจัดแบ่งประเภทเนื่องจากเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการสร้างปัญญา ห้องเรียนมอนเตสซอริเสนอ โอกาสมากมายเพื่อการจัดแบ่งประเภท

Concentration สมาธิ: กระทำอย่างจดจ่อ- เด็กเล็กมุ่งความสนใจไปที่ลักษณะหรือสิ่งต่างๆในสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต่อพัฒนาการ ในที่สนะมอนเตสซอริ สมาธิคือ “การกระทำอย่างต่อเนื่องที่จดจ่อกับงานหนึ่งงานใด – การปฏิบัติร่วมกับอุปกรณ์ในสิ่งแวดล้อม โดยการเคลื่อนที่ของมือมาจากการชี้หน้าของสติปัญญา” (1983, p. 149) Deep engagement

Concrete to Abstract รูปธรรมสู่นามธรรม: ความก้าวหน้าอย่างถูกต้องและพัฒนาการที่เหมาะสม- เมื่อเด็กได้รับการแนะนำอุปกรณ์รูปธรรมซึ่งทำให้นามธรรมเป็นรูปเป็นร่าง เช่น ขนาดหรือสี -เมื่อมือได้ประสบการณ์ สติปัญญาก็จะรับแนวคิดจากอุปกรณ์และสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม พัฒนาการที่ค่อยๆเกิดขึ้นจะส่งเสริมให้เด็กเข้าใจและหยั่งรู้แนวคิดในลักษณะของสัญลักษณ์

Control of Error การควบคุมความบกพร่อง: วิธีหนึ่งที่แสดงผลสะท้อนกลับแบบทันทีทันใด- กิจกรรมมอนเตสซอริทุกอย่างไม่ให้เด็กประเมินผลก้าวหน้าโดยตนเองได้ นี่คือเหตุทำให้ผู้เรียนควบคุมตนเอง และขณะเดียวกันก็ป้องกันความภูมิใจและแรงจูงใจในตนเองของเด็กได้ -การควบคุมความบกพร่องเป็นคุณสมบัติประการสำคัญของ การเรียนรู้อย่างอัตโนมัติ *auto-education*.

Coordination of Movement การประสานงานการเคลื่อนไหว: คุณลักษณะหนึ่งที่เกิดผลสัมฤทธิ์ในปฐมวัย

เมื่อเด็กปฏิบัติด้วยตนเอง-ความประณีตของการประสานงานกล้ามเนื้อและลำดับขั้นตอนซึ่งทำงานได้อย่างเสรีจะเพิ่มระดับสูง
ขึ้น เนื่องจากต้องการพัฒนาการด้านนี้ เด็กจึงสนใจกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวและต้องการเวลาบางส่วนเคลื่อนไหวเพื่อเพิ่ม
ระดับของความถูกต้องแม่นยำ

Creativity / Imagination การสร้างสรรค์/จินตนาการ: จินตนาการเกี่ยวข้องกับการสร้างแนวคิดด้วยสติปัญญา ต่อสิ่งที่ยังไม่
มีอยู่และยังไม่สามารถรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า การสร้างสรรค์คือผลิตภัณฑ์และผลลัพธ์ของปัญญาร่วมกับ
จินตนาการและวิธีคิดใหม่ ปัญญาสร้างสรรค์นี้เกิดขึ้นผ่านประสบการณ์ของประสาทรับรู้

Cycle of Activity วัฏจักรงาน: เมื่อเด็กเล็ก ๆ อยู่อยู่กับกิจกรรมที่สนใจจะปฏิบัติซ้ำหลายครั้งและโดยไม่คาดหมายเมื่อ
ความต้องการภายในเต็มเต็มแล้วก็หยุดปฏิบัติทันที ดังนั้นเพื่อให้โอกาสของสมาธิงานยาวนานและเพียงพอ มอนเทซ
ซอริสนับสนุนเวลาที่ไม่ถูกขัดจังหวะ ๓ ชั่วโมงเป็นช่วงเวลาของวัฏจักรงาน

Development of the Will พัฒนาการของเจตจำนง: ความสามารถในการแสดงความรู้สึกหรือเลือกทำบางสิ่งบางอย่าง
ด้วยสติสัมปชัญญะ-เริ่มพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปตั้งแต่พัฒนาการของชีวิตมนุษย์ระยะนาบที่ ๑ และเข้มแข็งได้ด้วยการฝึก
สิ่งแวดล้อมของมอนเทซซอริเสนอโอกาสให้เด็กเลือก ดังนั้นพลังของเจตจำนงหรือการควบคุมตนเองเป็นผลมาจากการเลือกสิ่ง
ละอันพันละน้อยในกิจวัตรประจำวันของโรงเรียนมอนเทซซอริ

Deviations พฤติกรรมเบี่ยงเบน: พฤติกรรมนี้เห็นได้ปกติเป็นผลจากเด็กที่ถูกขัดขวางพัฒนาการที่ควรเป็นตามธรรมชาติ
พฤติกรรมที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าเป็นพฤติกรรมเชิงลบ เช่น เด็กขลาดกลัว เด็กผลาญทำลาย เป็นต้น หรือเชิงบวก เช่น เด็ก
อยู่เฉย เด็กเงียบ เป็นต้น พฤติกรรมเบี่ยงเบนทั้งเชิงลบและบวกจะหายไปเมื่อเด็กเริ่มจดจ่อสมาธิกับงานใดงานหนึ่งที่ตน
เลือกเอง

Discipline from Within วินัยภายใน: วินัยตนเอง ห้องเรียนมอนเทซซอริซึ่งมีวินัยนี้อยู่เสมอไม่ได้เกิดจากการควบคุม
บังคับของครูหรือรางวัลหรือการลงโทษ แต่มาจากภายในตัวของเด็กแต่ละคนซึ่งควบคุมการกระทำของตนเอง และเลือก
ตัดสินใจเชิงบวกสำหรับพฤติกรรมตน วินัยตนเองเกี่ยวข้องโดยตรงกับพัฒนาการของเจตจำนง

Exercises of Practical Life แบบฝึกหัดชีวิตประจำวัน: พื้นที่หนึ่งในสี่ส่วนของสิ่งแวดล้อมระบบมอนเทซซอริ-
แบบฝึกหัดกิจกรรมเพื่อชีวิตประกอบด้วยงานต่างๆในชีวิตประจำวันตามปกติที่บ้าน เช่น กวาด บิดฝุ่น ล้างจาน เป็นต้น
วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเหล่านี้ช่วยเด็กปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่ เรียนรู้การควบคุมตนเองและเริ่มเห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่ง
ที่ทำประ โยชน์แก่สังคมนั้น สติปัญญาที่เจริญก้าวหน้าจากการใช้มือทำงาน บุคลิกภาพเกิดจากการร่วมกันของร่างกายและ
จิตใจ ทำงานเป็นหนึ่งเดียว

False Fatigue ความเหนื่อยล้าปลอม: ปรากฏการณ์หนึ่งที่สังเกตเห็นจากห้องเรียนมอนเตสซอรีทั่วโลก-ส่วนใหญ่เกิดประมาณ ๑๐ น. เด็กมีอาการเหมือนไม่สนใจงาน พฤติกรรมดูเหมือนเลิกระเบียบและระดับเสียงดังขึ้น คล้ายว่าเด็กมีความเหนื่อยอ่อนจากงาน อย่างไรก็ตาม ไรท์ก็ตั้งคำถามว่าใจลักษณะการนี้ เด็กจะกลับไปทำงานตามลำพังและจะเพิ่มระดับงานสูงมากขึ้นกว่าเดิม

Grace and Courtesy มรรยาทและคุณสมบัติผู้ดี: ส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน อันเป็นบทเรียนเล็กๆที่สาธิตพฤติกรรมทางสังคมเชิงบวกซึ่งช่วยให้เด็กเล็กปรับตัวให้เข้ากับชีวิตทางสังคมของกลุ่มและให้ความรู้แก่เด็กด้านพฤติกรรมที่ยอมรับได้ – ข้อมูลเพื่อการปฏิบัติอันเป็นประโยชน์ทั้งในและนอกโรงเรียน

Help from Periphery การช่วยเหลือแบบไม่ล้ำเส้น: ขอบ/เส้นรอบนอกคือส่วนที่เด็กปะทะสัมพันธ์กับความเป็นจริง - เด็กประทับใจสิ่งต่างๆผ่านประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว ดังนั้นการช่วยเหลือแบบไม่ล้ำเส้นจึงหมายถึงการนำเสนอวัตถุและกิจกรรมเพียงเพื่อปลุกการเคลื่อนไหวอย่างมีวัตถุประสงค์ของเด็ก “เราไม่ให้ตาเกินกว่าให้มือ” (Standing, 1957, p. 237)

Human Tendencies แนวโน้มความเป็นมนุษย์: ทฤษฎีหลักประการหนึ่งของมอนเตสซอรีคือมนุษย์มีการแสดงแนวโน้มเชิงไปสู่การสำรวจ การสร้างความคุ้นเคย ระบบระเบียบ นามธรรม การงาน ความสมบูรณ์แห่งตน การสื่อสารและชีวิตที่มีจิตวิญญาณ แนวโน้มเหล่านี้มีเป็นสากล ตลอดช่วงอายุขัย เป็นด้านป้องกันทางสังคมและชาติพันธุ์ มีมาตั้งแต่มนุษย์เกิดขึ้นในโลกพร้อมจุดตั้งต้นของวิวัฒนาการ “มอนเตสซอรีเน้นการตอบสนองความต้องการอันเป็นเอกลักษณ์พิเศษซึ่งพิสูจน์ทราบตลอดมาในประวัติศาสตร์แห่งมนุษย์” (Maria Montessori, 1966, p.21)

Independence การพึ่งพาตนเอง: การไม่ขึ้นต่อผู้อื่น – “อย่างหลากหลายความหมาย” (OED, p.836). พัฒนาการหลักโดยปกติเช่นการหย่านม การเดิน การพูด เป็นต้น กิจกรรมต่อเนื่องกันเหล่านี้ช่วยเด็กให้ประสบความสำเร็จในการเพิ่มความเป็นปัจเจกบุคคล มีภาวะอิสระ เป็นตัวของตัวเอง และควบคุมตนเองได้ เด็กและหนุ่มสาวแสวงหาการพึ่งพาตนเองมากขึ้นๆอย่างต่อเนื่องตลอดพัฒนาการทั้งสี่ระนาบ อาจกล่าวได้ว่า เด็กร้องขอ “ช่วยหนูให้ช่วยตัวเอง”

Isolation of a Difficulty การแยกขั้นตอนความยาก: ก่อนนำเสนอบทเรียน ครูมอนเตสซอรีวิเคราะห์กิจกรรมที่จะนำเสนอ ขั้นตอนหรือการเคลื่อนไหวที่อาจเป็นปัญหาจะถูกแยกส่วนเพื่อการสอน ตัวอย่าง: การจับและการตัดโดยกรรไกร แสดงด้วยการเคลื่อนไหวอย่างง่ายคือตัดตรงๆหนึ่งครั้ง ก่อนที่จะแสดงการตัดเส้นโค้งหรือซิกแซก การพับผ้าแสดงก่อนการล้างโต๊ะซึ่งการล้างโต๊ะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต้องมีการพับผ้าร่วมด้วยในการทำงาน และงานแต่ละงานไม่ควรยากจนเกินรับหรือง่ายจนน่าเบื่อ

Indirect Preparation การเตรียมการทางตรง: วิถีธรรมชาติเพื่อเตรียมความฉลาด – ในการกระทำทุกอย่างมีความเจาะจงสนใจ ซึ่งความสนใจนี้เตรียมปัญญาบางประการในอนาคต ตัวอย่างเช่น เด็กเล็กที่นำรูปสามเหลี่ยมต่างๆมาต่อกันอย่างสนุกแต่ไม่ได้คิดว่างานนี้จะเตรียมปัญญาไปสู่การรับรู้วิชาเรขาคณิตในภายหลัง เราเรียกการเตรียมเช่นนี้ว่าการเตรียมทางไกล วัตถุประสงค์หลักซึ่งของการศึกษาระบบมอนเตสซอรีมีกิจกรรมจำนวนมากซึ่งจะมีผลในระยะยาว

Language Appreciation **สุนทรียภาพทางภาษา:** ตั้งแต่วันแรกที่มาโรงเรียน เด็กจะได้ฟังเรื่องจริงเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กรู้จัก ด้วยวิธีเล่าที่น่าสนใจ เพลง บทกลอน และจังหวะดนตรีคือส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวันของห้องเรียน ครูเป็นแบบอย่างของ ศิลปการสนทนาและ การฟังเด็กอย่างตั้งใจ คู่มือหนังสือภาพของจริงหรือเสมือนจริงอันสวยงามก็เป็นส่วนของสุนทรียภาพทาง ภาษา

Learning Explosions **การระเบิดของการเรียนรู้:** พัฒนาการของมนุษย์ไม่ได้เป็นไปอย่างช้าๆและมั่นคง มักเกิดขึ้นอย่าง กระทันหัน เรียกว่าเกิดช่วงข้ามคืน และมีผลเหมือนเช่นระเบิดออกมา การระเบิดของการเรียนรู้ก็เช่นกันเป็นปรากฏการณ์ของการ ระเบิดออกมาให้เห็นทันทีทันใดหลังจากกระบวนการพัฒนาภายในอันยาวนาน ตัวอย่าง การระเบิดของภาษาพูดเมื่ออายุ ประมาณสองปีซึ่งมาจากการเตรียมการภายในและพัฒนาการทางปัญญาจากเวลาหลายสิบเดือน

Mathematical Mind **จิตคณิตศาสตร์:** ทารกทุกคนเกิดมาพร้อมจิตปัญญาเชิงคณิตศาสตร์ จึงมีความโน้มเอียงซึ่งส่งเสริม ความสามารถที่จะพิถีพิถัน เป็นระบบระเบียบ มีการสังเกต เปรียบเทียบและจัดกลุ่มจัดพวก ชรรถชาติมนุษย์มีการคำนวณ การวัด มีเหตุผล มีนามธรรม จินตนาการและคิดสร้างสรรค์ แต่ปัญญาด้านนี้ต้องได้รับการช่วยเหลือและนำทางเพื่อให้การ ทำงานมีพัฒนาการ ถ้าคณิตศาสตร์ไม่มีอยู่ในชีวิตประจำวันของเด็กเล็กจิตใต้สำนึกก็จะไม่สามารถรับรู้ได้ในภายหลัง

Maximum Effort **ความพยายามสูงสุด:** เด็กๆมักชอบงานยาก งานทดสอบความสามารถและให้ความรู้สึกถึงพลังที่เติบโต เด็กยินดีที่จะใช้พลังความพยายามสูงสุด ตัวอย่าง เด็กน้อยที่เดินบนพื้นเพื่อจะยกถาดวางแก้วน้ำผลไม้ หรือเข็นรถล้อเลื่อนหนักๆ เช่นกันกับเด็กนักเรียนเมื่อครูให้ตั้งโจทย์เลขเองก็จะขำใจที่ท้าทาย เช่น $(1+2+3+4...+10)^2$ มากกว่าแบบฝึกเช่น $3+5=$ และ $6+2=$ _____

Memory Games **การเล่นจดจำ:** เด็กสร้างความจำ ในระหว่างอายุระหว่าง 3-6 ปี การเล่นที่เกี่ยวข้องกับประสาทรับรู้ให้โอกาส สร้างการจำด้วยกล้ามเนื้อ โดยทั่วไปมีวิธีเล่นดังตัวอย่างนี้ เด็กหยิบรูปประเภทคณิตจากชุดงาน โฉมนี้ว่ามีมือเบาๆตามลักษณะของรูป และ วางลงบนโต๊ะทำงาน หลังจากนั้นจำภาพลักษณ์นั้นไว้ ในใจขณะเดินข้ามห้องซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งล่อใจอื่นๆเพื่อหาบัตรเหมือนที่อยู่ใน ชุดงานจากบัตรภาพที่วางไว้อีกฟากหนึ่งของห้อง การเล่นเช่นนี้ช่วยสร้างความจำโดยการมองเห็นซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักของ การอ่าน การเล่นเกมต่างๆนี้สามารถเล่นกับประสาทรับรู้ด้านการฟัง การสัมผัส และอื่นๆ

Mixed Ages **คละอายุ:** หนึ่งในเครื่องหมายคุณภาพของระบบมอนเตซซอรีคือเด็กคละอายุทำงานด้วยกันเรียนห้อง เดียวกัน การจัดกลุ่มอายุเป็นไปตามระนาบพัฒนาการ เด็กอายุ 3-6 ปี อยู่ในกลุ่มบ้านเด็ก; 6-9 ปี กลุ่มประถมศึกษาตอนต้น ส่วน ประถมศึกษาตอนปลายคือเด็ก 9-12 ปี เนื่องจากเด็กทำงานรายบุคคล ก้าวหน้าตามจังหวะตนเอง จึงร่วมมือไม่แข่งขันตามอายุ

Normalization **สภาวะปกติ:** ถ้าเด็กได้ประสบการณ์จากการปฏิบัติซ้ำกับงานที่ตนเองเลือกอย่างมีสมาธิจะเริ่มแสดงพัฒนาการ ของพฤติกรรมตามสภาวะอันเป็นปกติ เช่น รักการทำงาน อยู่กับความเป็นจริง รักความเงียบสงบ และสามารถทำงานลำพังได้ เด็ก สภาวะปกติเป็นเด็กที่มีความสุขมากกว่า ช่างกระตือรือร้น มีน้ำใจ และเป็นผู้ช่วยที่ดี เด็กเลือกทำงานสร้างสรรค์ และงานแสดงถึง ระดับที่พัฒนา

Obedience การเชื่อฟัง: เชื่อฟังเป็นการกระทำที่มาจากเจตจำนงและมีการพัฒนา แบบค่อยเป็นค่อยไป แสดงออก “อย่างไม่ได้คาดหมายภายหลังกระบวนการอันยาวนานของวุฒิภาวะ” (Montessori, 1967, p. 257) ในขณะที่การพัฒนาภายในนี้ดำเนินอยู่ เด็กเล็กอาจเชื่อฟังบ้างบางครั้ง แต่ไม่สามารถเชื่อฟังได้สมบูรณ์แบบตลอดเวลา เนื่องจากเจตจำนงก็ยังคงพัฒนาโดยผ่านการฝึกหัดเลือกเองอย่างเสรี เด็กต้องเริ่มจากการมีวินัยในตนเองหรือการควบคุมตัวเองซึ่งมีความจำเป็นต่อการเชื่อฟัง

Points of Interest จุดน่าสนใจ: มอนเตสซอริตระหนักว่าถ้างานซับซ้อนต้องใช้เวลามากเกินไปหรือล้มเหลวไม่สามารถจัดการกับรายละเอียดสำคัญ แบบฝึกหัดนั้นก็ไม่น่าสนใจสำหรับเด็กต่อไป ดังนั้นท่านจึงเสนอให้มีจุดน่าสนใจครอบคลุมตลอดกิจกรรมนั้นๆ จุดเหล่านี้ นำทางไปสู่เป้าหมายและเราให้ปฏิบัติซ้ำ ทั้งให้ผลสะท้อนกลับอย่างทันทีทันใด ซึ่งมอนเตสซอริเรียกการสะท้อนผลนี้ว่า “การควบคุมความบกพร่อง” สมรรถนะของเด็กจะปราณีตจากการลองผิดลองถูก จุดน่าสนใจทำหน้าที่เช่นป้ายบอกทางบนเส้นทางสู่ความสำเร็จ

Prepared Environment สิ่งแวดล้อมที่จัดเตรียมแล้ว: ห้องเรียนมอนเตสซอริเป็นสิ่งแวดล้อมที่จัดเตรียมโดยผู้ใหญ่เพื่อเด็ก ประกอบด้วยสิ่งสำคัญต่างๆที่จำเป็นต่อการพัฒนาการสูงสุดแต่ไม่มีสิ่งเกินจำเป็น ลักษณะสิ่งแวดล้อมที่จัดเตรียมประกอบด้วยระบบระเบียบและวัตถุของจริง ความสวยงามและความเรียบง่าย วัตถุทุกอย่างมีขนาดเหมาะสมกับเด็กเพื่อให้การส่งเสริมการทำหน้าที่แบบพึ่งพาตนเอง ครูที่ได้รับการฝึกหัดแล้วและกลุ่มเด็กอายุซึ่งมีขนาดใหญ่พอสมควร นับรวมเป็นส่วนสำคัญที่ประกอบกันเป็นสิ่งแวดล้อมที่จัดเตรียมแล้ว

Presentation การนำเสนอ: ผู้ใหญ่ในสิ่งแวดล้อมที่จัดเตรียมแล้วจะไม่ทำการสอนเหมือนที่เข้าใจกันเช่นการสอนระบบเดิมแต่จะแสดงให้เห็นวิธีใช้วัตถุต่างๆและปล่อยให้เด็กสำรวจและทดลองเองต่อไป การกระทำเพื่อการสาธิตนี้เรียกว่า *การนำเสนอ* เพื่อให้เกิดผลสำเร็จจะต้องนำเสนอซ้ำๆและอย่างแม่นยำ ทีละขั้นๆ และใช้คำพูดน้อยที่สุด

Psychic Embryo ตัวอ่อนจิตวิญญาณ: ช่วงสามปีแรกของชีวิต เป็นเวลาสร้างจิตปัญญา ช่วงเก้าเดือนแรกในครรภ์มารดาเป็นการสร้างทางกายภาพ สมองรอประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมเพื่อเติมความสมบูรณ์ให้แก่สิ่งที่มีมาทางพันธุกรรม เนื่องจากพัฒนาการทางจิตเกิดขึ้นอย่างมากภายหลังจากคลอด มอนเตสซอริจึงเรียกทารกมนุษย์ว่า ตัวอ่อนจิตวิญญาณ

Repetition การปฏิบัติซ้ำ: เด็กเล็กทำงานต่างจากผู้ใหญ่ เมื่อผู้ใหญ่ทำงานจะตั้งเป้าเพื่อความสำเร็จและเมื่อสำเร็จตามวัตถุประสงค์แล้วจะหยุดทำ แต่สำหรับเด็กการทำงานสำเร็จไม่ใช่จากเป้าหมายภายนอกแต่เป็นเป้าหมายภายในจึงเห็นเด็กทำกิจกรรมซ้ำๆจนเป้าหมายภายในสำเร็จ จิตไร้สำนึกกระตุ้นให้ปฏิบัติซ้ำๆเพื่อช่วยการประสานงานการเคลื่อนไหวหรือการได้มาของความสามารถบางประการ

Sensitive Periods ช่วงการเรียนรู้: เด็กเล็กมีประสบการณ์ช่วงการเรียนรู้ไวเพียงชั่วคราว และมีแรงกระตุ้นหรือความเข้าใจเพียงชั่วคราวนี้เพื่อรับรู้เป็นพิเศษในเรื่องบางประการ เด็กในช่วงการเรียนรู้ไวเชื่อได้ว่า จะแสดงสมาธิจดจ่อหรือ่วนกับกิจกรรมที่ตรงกับการเรียนรู้ไวด้านนั้น เช่นเด็กที่มีการเรียนรู้ไวด้านระบบระเบียบจะถูกดึงดูดโดยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดระบบ จะสังเกตเห็นได้ว่าชอบเลือกกิจกรรมประเภทนั้นและมีสมาธิสูงมาก บางทีก็ปฏิบัติซ้ำแล้วซ้ำอีกโดยไม่ต้องการรางวัลหรือการส่งเสริมจากภายนอก เด็กเล็กถูกดึงดูดเป็นธรรมชาติไปสู่คุณลักษณะที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่จัดเตรียมซึ่งตอบสนองความต้องการต่างๆของเด็ก

Sensorial Materials อุปกรณ์ประสาทรับรู้: อุปกรณ์ประสาทรับรู้ถูกสร้างขึ้นเพื่อช่วยกระบวนการสร้างสติปัญญาของเด็กเล็ก แต่ละชิ้นออกแบบโดยอิงหลักการทางวิทยาศาสตร์มีคุณสมบัติเชิงเดียวของสิ่งต่างๆในโลก เช่นสี ขนาด รูปทรง เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติเชิงเดียวแสดงในอุปกรณ์ชิ้นนั้นเฉพาะเจาะจงเพียงด้านนั้นด้านเดียว และจากการที่เด็กหยิบจับอุปกรณ์นั้นซ้ำแล้วซ้ำอีกเด็กจะได้รับความเข้าใจชัดเจน ความเป็นนามธรรมของสิ่งต่างๆซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วยคำ เด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงเมื่อทำงานกับอุปกรณ์ประสาทรับรู้

Simple to Complex จากง่ายไปหายาก: หลักการหนึ่งที่ใช้เป็นลำดับการนำเสนอบทเรียนในห้องมอนเทซซอรี เด็กจะได้รับคำแนะนำความคิดรวบยอดหรือแนวคิดในแบบง่ายๆ เมื่อก้าวหน้าสามารถเชื่อมโยงความซับซ้อนมากขึ้นเด็กก็จะจัดการกับข้อมูลที่มีคุณสมบัติมากกว่าเชิงเดียว

Socialization สังคมประกิด (การแลกเปลี่ยนเรียนรู้): “กระบวนการของแต่ละคนที่ได้มาซึ่งความรู้และนิสัยอันทำให้มีปฏิสัมพันธ์ในฐานะสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคมกลุ่มนั้นและทำให้สังคมอยู่ในระเบียบ” (Osterkom, 1980,p. 12) “สังคมแห่ง การเรียนรู้ที่เหมาะสมที่สุดเกิดขึ้นเมื่อเด็กมีอายุต่างกัน” (Hellbrugge, 1979, p. 14)

Sound Games การเล่นเกมเสียง: เด็กส่วนมากรู้จักพยัญชนะแต่ไม่ได้วิเคราะห์เสียงที่มีในคำต่างๆหรือไม่ได้ตระหนักว่าคำมาจากเสียงที่ถอดหน่วยหรือแยกส่วนได้ (หน่วยพื้นฐานของเสียง-สรีศาสตร์) เมื่ออายุสองปี (หรือทันทีเมื่อพูดได้คล่อง) ควรให้เด็กได้เล่นเกมเพื่อให้ตระหนักรู้จักหน่วยเสียงในคำ ในประเทศอังกฤษมีการเล่นเกมของเด็กเล็ก เรียกว่า “I Spy.” เสียงของตัวอักษรแทนการออกชื่อของตัวอักษร (ผู้แปล) ในประเทศไทยอาจเล่นเกมคล้ายๆกัน คือ “อะไรเอ๋ย” ขึ้นต้นด้วย.....(เสียงของตัวอักษรไม่ใช่ชื่อตัวอักษรคือไม่ใช่ สอเสื่อ กอไก่ จอจาน ฯลฯ)

Three Hour Work Cycle วัฏจักรงานสามชั่วโมง: จากการสังเกตเด็กทั่วโลกเป็นเวลาชยาวนาน ดร.มอนเทซซอรีพบความเข้าใจว่าเมื่อปล่อยให้เด็กมีอิสระ เด็กจะแสดงวัฏจักรงานที่เห็นอย่างชัดเจนคาดหมายได้หรือแม้แต่แสดงเป็นกราฟได้ วงจรนี้มีขอดสูงสองขอดและมีหลุมต่ำหนึ่งแห่ง เกิดขึ้นในระหว่างเวลาประมาณสามชั่วโมง โรงเรียนมอนเทซซอรีเด็กมีเวลาเปิดเสรีสามชั่วโมงโดยไม่ถูกขัดจังหวะที่จะเลือกทำงานเองลำพัง เด็กจะ่วนกับงานมากและทำซ้ำจนพึงพอใจ

Three Period Lesson บทเรียนสามขั้นตอน: “บทเรียนสามขั้นตอนอันโด่งดังของซี-กวิน” (Standing, 1957, p. 307) แท้จริงเป็นสิ่งธรรมดามาก ขั้นที่หนึ่งคือให้ชื่อของสิ่งนั้น “อันนี้หนา... อันนี้บาง” ขั้นที่สอง คือเพื่อการจำ: “ขออันหนาให้ครู.....ขออันบางให้ครู” ขั้นที่สามประกอบด้วยการออกเสียงคำนั้นๆ: “อันนี้เป็นอะไร?” สามขั้นตอนอย่างง่ายเช่นนี้คือกระบวนการเรียนรู้ที่กลายเป็นการเล่น การสอนสามขั้นนี้ใช้เพื่อให้ภาษา

Enrichment ความบริบูรณ์: คำศัพท์ของเด็กเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลในช่วงอายุ ๓-๖ ปี เพื่อป้องกันความกระหายในคำต่างๆอันเป็นธรรมชาติเราจึงจัดคำศัพท์ให้แก่เด็ก เช่นชื่อทางชีววิทยา เรขาคณิต ภูมิศาสตร์ และอื่นๆ เด็กยังสามารถรับคำที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะต่างๆที่พบได้ในอุปกรณ์ประสาทรับรู้ จิตซึมซับของเด็กกับบรรดาคำใหม่ทั้งหลายเหล่านี้ “อย่างรวดเร็วและหลักแหลม” (Montessori, 1946, p. 10)

Work งาน: จากมุมมองด้านวิวัฒนาการ ระยะเวลาของวัยเด็กมีช่วงยาวนานเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และทดลองในสถานะการณ์ที่ปราศจากความกดดันจากสิ่งแวดล้อม นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่อ้างอิงการลองกระทำที่ปราศจากความกดดันนี้ว่า การเล่น (see Groos, 1901), แม้ว่ามอนเตสซอรีจะพอใจเรียกกิจกรรมเหล่านี้ว่า “งาน” ของวัยเด็ก เด็กๆจึงจูงกับการเล่นที่ตอบสนองพัฒนาที่ตนต้องการ ด้วยเสรีภาพเมื่อเลือกได้เองและในเวลาที่ไม่จำกัด เด็กจะเลือกกิจกรรมที่มีความหมายมากกว่าเล่นทะเลาะแหยะไร้สาระ ซึ่งสมมุติเอา

Writing to Reading การเขียนสู่การอ่าน: ในสิ่งแวดล้อมที่จัดเตรียมของมอนเตสซอรี ตามปกติเด็ก เริ่มเขียนก่อนอ่าน ได้เด็กอยากสร้างคำจากตัวอักษรที่หยิบ/แยกได้เป็นตัวๆ (ตัวอักษรเคลื่อนที่) หรือเขียนคำของตนเองด้วยชอล์กหรือดินสอ หลังจากนั้นอีกหกเดือนจึงเริ่มเข้าใจว่าความหมายของการอ่านคืออะไร แล้วจึงอ่านจากสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเขียน (Montessori, 1936 / 1983, p. 142)

Annette Haines, January, 2001

เขียนโดยแอนเน็ต ฮานส์ม มกราคม ๒๐๐๑

แปลโดย กวรรณิการ์ บัต มีนาคม ๒๕๕๙

